

Prof. Sandro Bertelli

Paleografia e Diplomatica

Lezione_4

La scrittura in Italia nel sec. XI

nare l'aleggie sic mistieri ragione
isperiensa

Explicat herica aristotilis Amagistro
Caddo muolgare traslectum:

**del comiciamento de iustis q delectu
tu sicome lomaestro comicia xlv**

Presso che
lomaestro
ette messo
miscopto lo
libro dari
stotile che
altressi co
me fonda

mento di questo libro vuole eli segu
itare sua memoria sul insegniamena
dimoralites. p meullo rischiarare li
dici daristotile. secondo cio chellomo
troua p molti altri san. che decto
Anno come lomo amassa q agura
gie piu dibuone cose insieme. ditam
to cresce quello bene q de dimaggio
re ualua q cioe popa che tuere lar
te q tueto lobene q lope ciascuna uale
alcunbene. tra secondo chellopatio
ne sono diuise q uene cheibem fanno
diuise. secondo cio che ciascuna cola
richiere losuo bene. cheappensato
assua fine. Et traqat. diuersa hem

bene. q de
gnore be
scie alpfic
digiente. t
Et gia au
de cmo st
yhu xpo.
ferno de
dici. u me
ricia. Et l
le case. la
p soe fruct
douamer
sia. Jo dico
rosi q mte
apriene a
mini q del
apriene a
golinator
epu orab
lidurista t
ly **delectu**

Dal aut
mere a
una tra a
tura. ma
bile part
ta. conof
do chel m

Esempio di
scrittura
beneventana
di tipo
Cassinese

sunt inueniant. Cum itaq; canones legeris qui subiecti sunt confu-
 sionis errore sublato. et similia omni... scies. et singulis sua queq;
 restitues. **I**n canone primo concordant quattuor. **M**attheus **M**arcus
Lucas **I**ohis. In secundo tres. **M**attheus **M**arcus et **L**ucas. In tertio
 tres. **M**attheus **L**ucas **I**ohis. In quarto tres. **M**attheus **M**arcus **I**ohis. In quinto
 duo **M**attheus **L**ucas. In sexto duo **M**attheus **M**arcus. In septimo duo. **M**attheus **I**ohis.
In octavo duo. **L**ucas **M**arcus. In nono duo. **L**ucas **I**ohis. In decimo p[ro]p[ri]a
 unius cuiq; que n[on] habentur in alijs ediderunt. Singulis euangelis ab
 uno incipient[ur] usq; ad fine[m] libror[um] dispu[n]t[ur] numerus increseit. Hic nigro
 colore p[er]scriptus. sub se habet aliam ex minore numero discolor[em]. Qui
 ad decem usq; p[re]cedens. indicat prior numerus in quo sit canone requirendus.

Cum igitur ap[er]to codice. uerbi gra[m] illud siue illud capitulu[m] scire uolueris.
 cui canone sit statim ex subiecto numero doceberis. Et recurrens ad
 principia in quib; canonu[m] est distincta congeries. eodem[us] statim canone
 ex titulo frontis inuento. illu[m] que[m] que reb[us] numeru[m] eiusdem euang[el]is q[ui]
 et ipse ex inscriptione signatur inuenies. atq; euenio ceteror[um] tramitib;
 inspectis. quos numeros eregione habeant ad notabis. Et cum scieris
 recurrens ad uolumina singuloru[m] et sine mori reptis numeris quos ante
 signaueris. reperies et loca in quib; uel eadem uel uicina dixerunt.

uenit sibi do- uirtute inuir-
mum. Et uirtu- tatem. Uidebā
nidum sibi ubi dō dōz in syon
ponat pullos uos. **D** Hē dō uirtutum
Altaria dñe uir- exaudi orationē
tutum. Rex m̄s meā. Aurib;
& dō meus. percipe dñi iacob.
Beati qui habitas **P**rotector n̄r aspice
in domotua. In dñ. Et respice in fa

Tav. 39

Esempio di carolina di
Bergamo

Initium sc̄i eūḡ
sc̄dm̄ marcum.
Rincipium euangl̄ii
ih̄u xp̄i filii d̄i. sic̄ scri-
ptū ē in ysaiā p̄ph̄a.
ecce mitto anḡl̄m̄ meū an-
te fac̄iē. q̄ p̄parabit uiam
tuam ante te. Et reliq̄.
Bom̄. **Leid̄. b̄i. aūḡ. epi.**
ene quē math̄s filiū
d̄i dicit in p̄ncipio sui
euangl̄ii. marcus dicit
filiū d̄i. q̄a un̄ idēq̄. xp̄s filiū
d̄i. et filius hoīs. Et apte
p̄m̄ euangl̄ia filiū d̄i hoīs.
sc̄d̄s filiū d̄i. Q̄a p̄fide hu-
manitatis ad cōgnitionem
diuinitatis ei uenit̄. Pul-
ch̄r̄ etiā math̄s. p̄ sapiā re-
gū ac patriarcharū. scriptus.
ex quorū semine xp̄s carnē
sumpserat. a filio hoīs incho-
auerat. Marcus uō ab in-
itio euangl̄icē p̄dicationis
inchoans. filiū d̄i uocauit.
q̄m̄ humane nat̄e ē uer-
tatē carnis assumere. Di-
uine potentie euangl̄m̄

stituer̄. Math̄s q̄dem ad n̄ica
natiuitate. marcus ab exordio
p̄dicationis cepit. Lucas a
natiuitate p̄cursoris. facun-
dior cet̄is. ioh̄s a uerbo pat̄s
p̄ncipiū sūpsit. Euangl̄m̄
grece. Latine bonū nuntiu
d̄r. Nuntiat enī requiem
post laborē. patriā post exi-
liū. et re uera q̄d nuntium
melius quā penitentiā agite.
Cū aut̄ om̄is scriptura sacra
euangl̄m̄ dici possit. istud
prop̄t dignitatē d̄nice p̄di-
cationis sibi quasi p̄prium
defendit hoc nom̄. Dicen-
te d̄nō. p̄dicabitur hoc eu-
angl̄m̄ regni in uniuerso
orbe. Ioh̄s hebraice. grece
sothir. Latine saluator d̄r.
Et quāquā multi hoc noīe
dicti sint. s̄ono tantū n̄ offi-
tio. nuncupatiue. n̄ cētia-
liter. Legit̄ quidem in p̄figu-
ratione istius ueri ih̄u suc-
cessor moysi hoc noīe nun-
cupatus. q̄ diuiso iordane
populo d̄nī aditū t̄re re-

Tav. 40

Altro esempio di
Carolina di
Brescia

ē ad amplexū
disciuerat. ipsi
henda uirginē
ne itaq; cū pp̄t
testimoniū ih̄u
o in pathmos
ē. illic ab eodē
re ostensa de
ic in p̄ncipio
oro geneseos
e p̄ncipium
etiā incorru
uirginē ina
retur dicens.
iniciū et fini.
iens supuenit
ffiois de cor
in epheso di
lit in defossū
ū. orationeq;
dit sp̄m. Iā

Laboris fructus. et dō magi
sterii doctrina seruetur;

A Explic̄ p̄fatio. Incipit
p̄ocalypsis argum̄tū.
iohis tot h̄t sac̄m̄ta.
quot ūba. Parū dixi. et pro
merito uoluminis. laus oīs
inferior est. In uerb̄ singul̄.
multiplices latent intelli
gentiē. Incip̄. lib. apocalips̄.

A POCA
LIPSIS
IH̄U XPI.

quam dōs palā dedit facere
seruis suis. que oportet fi
eri cito. Et significauit